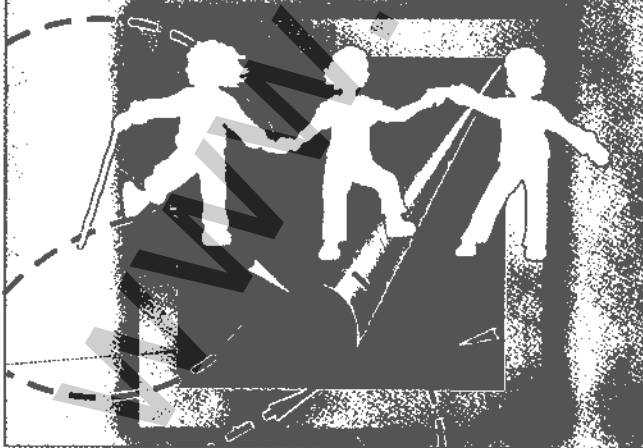

آموزش و پرورش دانش آموزان استثنایی

با ناکتد بر آموزش و پرورش نابینایان در کانادا

■ دکتر طیبه زندی پور
دانشیار دانشگاه الزهرا

■ دکتر عذرا دبیری اصفهانی
استاد یار دانشگاه الزهرا

دبیری اصفهانی، عدرا، ۱۳۳۷ -

آموزش و پرورش دانش‌آموزان استثنائی با تأکید بر آموزش و پرورش نابینایان در کانادا/ نگارش
عدرا دبیری اصفهانی، طیبه زندی پور - تهران: آبیژ، ۱۳۸۵.
ص. ۱۰، ۱۴۲

ISBN: 964-8397-89-9

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

Azra Dabiri Espahani, Tayebeh

ص.ع. به انگلیسی:

Zandipour. Education of special students with emphasis on education of
blinds in Canada.

کتابنامه: ص. ۱۳۷-۱۴۱.

۱. کودکان علیل - آموزش و پرورش. ۲. کودکان علیل - کانادا - آموزش و پرورش. ۳. کودکان
عقب مانده - آموزش و پرورش. ۴. کودکان عقب مانده - کانادا - آموزش و پرورش. ۵. آموزشهای
ویژه. الف. زندی پور، طیبه. ب. عنوان. ج. عنوان: آموزش و پرورش نابینایان در کانادا.

۳۷۱/۹۲

LC ۴۰۱۵/د۲۱۸

م ۴۹-۴۷-۸۴

کتابخانه ملی ایران

کتاب	آموزش و پرورش دانش‌آموزان استثنائی با تأکید بر آموزش و پرورش نابینایان در کانادا
تالیف	عدرا دبیری - طیبه زندی پور
ناشر	آبیژ
قطع	وزیری
نوبت	اول
تاریخ	بهار ۱۳۸۵
تیراژ	۱۵۰۰
صفحات	۱۵۲
شابک	۹۶۴-۸۳۹۷-۸۹-۹

آبیژ

مراکز پخش

کتابیران، خیابان شهید و حید نظری، بین خیابان فروردین و منیری جاوید (اردیبهشت)،

پلاک ۲۶۲ تلفن: ۵-۶۶۴۸۳۵۲۴ - ۶۶۴۰۱۷۴۵

نوپردازان، خیابان لبافی‌نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۰۶،

تلفن: ۶۶۴۱۱۱۷۳ - ۶۶۴۹۴۴۰۹

فهرست مطالب

پیشگفتار

- بخش اول - آموزش و پرورش دانش‌آموزان استثنائی ۱
- کلیات ۲
- نگاهی گذرا به تاریخچه‌ی آموزش و پرورش دانش‌آموزان استثنائی ۸
- یکپارچه‌سازی و ادغام ۱۰
- جایگزینی ۲۰
- قانون و دانش‌آموزان استثنائی ۲۲
- دانش‌آموز استثنائی به چه کسی اطلاق می‌شود؟ ۲۳
- اهداف و عملکردهای آموزش و پرورش استثنائی در کانادا ۲۵
- برنامه آموزش انفرادی: ۲۸
- مرحله اول: جمع‌آوری اطلاعات ۳۳
- مرحله دوم: تعیین خط مشی، سیاست‌ها و راهبردها ۳۹
- مرحله سوم: تدوین «برنامه آموزش انفرادی» ۴۳
- مرحله چهارم: اجرای «برنامه آموزش انفرادی» ۴۸
- مرحله پنجم: بازنگری و روزآمدسازی «برنامه آموزشی انفرادی» ۵۰

بخش دوم - آموزش و پرورش دانش‌آموزان مبتلا به آسیب‌های بینایی ۵۷

کلیات: تعریف آسیب‌های بینایی ۵۹

نگاهی گذرا به تاریخچه‌ی آموزش و پرورش نابینایان و کم‌بینایان ۶۰

هدف آموزش و پرورش ۶۳

آموزش و پرورش دانش‌آموزان با آسیب‌های بینایی در کانادا ۶۴

برنامه‌های آموزشی کوتاه مدت ۷۴

برنامه‌های آموزشی فوق برنامه ۷۵

مهارت‌های جابجایی و حرکت از محلی به محل دیگر ۷۵

عصا ۷۷

سگ راهنما ۷۸

آموزش دانش‌آموزان کم‌بینا ۷۹

مربیان دانش‌آموزان مبتلا به آسیب‌های بینایی ۸۰

بخش سوم: زندگی تحصیلی - شغلی ۸۳

سخن آغازین ۸۵

راهنمایی و مشاوره حرفه‌ای (تحصیلی - شغلی) ۸۶

خدمات راهنمایی و مشاوره تحصیلی - شغلی ارائه شده به نابینایان کانادا ۹۸

موارد قانون جهانی عصای سفید ۱۰۱

خدمات کارایی استان بر تپیش کلمبیا به نابینایان ۱۰۲

آموزش فناوری‌های جدید ۱۰۴

۱- مرکز تکنولوژی استان بر تپیش کلمبیا و آموزش‌های استثنایی ۱۰۶

- ۲- مرکز منابع استانی برای دانش آموزان مبتلا به آسیب‌های بینایی ۱۰۷
- آموزش بریل ۱۰۸
- فهرست مشاغل نابینایان ۷۵ کشور عضو اتحادیه نابینایان ۱۰۹
- بخش چهارم : سازمان‌ها، انجمن‌ها و نهادهای خدماتی نابینایان در کانادا ۱۱۹
- سازمان‌ها، انجمن‌ها و نهادهای خدماتی نابینایان در کانادا ۱۲۱
- ۱- مؤسسه ملی نابینایان کانادا ۱۲۱
- ۲- شورای نابینایان کانادا ۱۲۷
- ۳- شورای کانادایی افراد معلول ۱۲۹
- اتحادیه جهانی نابینایان : زنان نابینا ۱۳۰
- اتحادیه جهانی نابینایان : سالمندان نابینا ۱۳۱
- اتحادیه آموزش‌های استثنایی استان‌های اتلانتیک ۱۳۲
- انجمن ملی کانادایی نابینایان و ناشنوایان ۱۳۳
- اتحادیه کانادایی بریل ۱۳۵
- منابع فارسی و انگلیسی ۱۳۷

پیشگفتار

نظام تعلیم و تربیت در کانادا به گونه‌ای پیریزی شده که هم تمام شهروندان این کشور بتوانند از نعمت آموزش و پرورش به‌طور یکسان برخوردار شوند و هم نیازهای آینده کشور تامین شود. آموزش دانش‌آموزان استثنایی نیز از این امر مستثنی نیست و بر اساس منشور آزادی حقوق بشر در این کشور، تمام شهروندان صرف‌نظر از نژاد، جنسیت، سن، زبان، معلولیت‌های جسمی، ذهنی و... باید بتوانند از آموزش و پرورش متناسب با نیازهای خود و جامعه برخوردار باشند.

امروزه تعلیم و تربیت دانش‌آموزان استثنایی در کنار دانش‌آموزان عادی در مدارس دولتی کانادا امری بسیار عادی تلقی می‌شود. دانش‌آموزان استثنایی با معلولیت‌های ذهنی و فیزیکی و سایر دانش‌آموزانی که با استانداردهای آموزشی موجود در کانادا همخوانی ندارند، مانند مهاجرانی که زبان رسمی مدرسه زبان اول آنان نیست، دانش‌آموزان این کلاس‌های تلفیقی را شامل می‌شوند.

رشد کیفی و کمی آموزش و پرورش دانش‌آموزان با نیازهای اختصاصی، به‌ویژه دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا، انگیزه نگارش این اثر بوده است. به این امید که شاید تجربیات ارزنده کشور کانادا در زمینه آموزش‌های استثنایی، بتواند راه‌گشایی برای حل مشکلات آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان استثنایی ایران به خصوص نابینایان و کم‌بینایان به شمار آید.

تعلیم انفرادی، گسترش رشته‌های نوین در آموزش و پرورش استثنایی در سطوح کارشناسی، کارشناسی‌ارشد، و دکتری، تاسیس سازمان‌ها و نهادهای دولتی با هدف تحقق نیازهای آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان استثنایی در ابعاد مختلف تحصیلی و شغلی و سرانجام تلاش برای تغییر رویکرد جامعه نسبت به این افراد، از جمله عواملی است که نقشی مهم در تحقق اهداف تعلیم و تربیت استثنایی در کشور نامبرده بازی کرده است.

این نوشتار، کوششی است در راستای معرفی نظام آموزش و پرورش استثنایی در کانادا به‌ویژه برای نابینایان و کم‌بینایان. به این منظور، کتاب در چهار بخش تنظیم شده است. در بخش اول، آموزش و پرورش استثنایی در کانادا به‌طور کلی و در بخش دوم،

آموزش و پرورش نایب‌نایان و کم‌بینایان بطور ویژه به کندوکاو کشیده شده است در بخش سوم ، خدمات راهنمایی و مشاوره تحصیلی - شغلی به طور کلی و آنچه نایب‌نایان کانادا، در این راستا، از آن بهره‌مندند مطرح شده است. مرور موانع اشتغال و عناوین شاغلین نایب‌نای ۷۵ کشور از ۱۲۵ کشور عضو اتحادیه نایب‌نایان از دیگر مباحث این بخش است. بخش چهارم ، به معرفی سازمان‌ها، انجمن‌ها، مؤسسات، اتحادیه‌ها ، نهادها، شوراهای و دیگر مراکز خدمات رسانی کانادا به نایب‌نایان و ذکر هدف‌ها و خدمات آنها پرداخته است.

گفتنی است در تهیه این کتاب ، هدف صرفاً معرفی آموزش و پرورش استثنایی در کانادا بوده و هیچ‌گونه ارزیابی یا داوری در این مقوله، مدنظر نبوده است. یادآوری این نکته ضروریست که نگارندگان این کتاب در طول اقامت خود در کانادا ، شاهد خدماتی بوده‌اند که دانش آموزان استثنائی هم اینک از آن بهره‌مند هستند.

مؤلفان

دانشگاه الزهراء (س) ، ۱۳۸۵